

stiftsbladet

Folkekirken | Roskilde Stift | nr. 3 august 2018 | 69. årgang

TEMA

SAMARBEJDE HENOVER SOGNEGRÆNSER

Friluftsgudstjenester Anden pinsedag
Nabosognets sognebørn banker på
Sognesamarbejde på mange måder
Landemodet

Biskoppen på årets folkemøde i Allinge. Foto: Sarah Thorngreen Auken

Samarbejde

Peter Fischer-Møller, biskop

Kirken er lokal. Men den kalder også til samtale og samarbejde.

Kristne er vi aldrig alene og hver for sig. Kristendommen er blevet en del af vores liv, fordi nogen mente, at historien om Jesus var så vigtig, at den skulle fortælles videre. Historien om ham, der ikke bare blev i sin egen familie, i sin egen by, i sit eget sogn, men hele tiden var på vej for at møde mennesker, for at nå mennesker med budskabet om Guds grænseløse og grænsesprængende kærlighed. For at få os til at genkende hinanden som medmennesker på tværs af alt det, der skiller os.

Der er i stadig stigende omfang brug for samarbejde. Det er der internt i sogne og pastorater mellem skole, foreningsliv, handlende og kirken. Og det er der på tværs af sognegrænserne. Vi må som kirkefolk, hver gang vi går i gang med en ny opgave, spørge os selv: hvad lykkes godt, hvis vi gør det helt lokalt og for os selv? Hvad vil lykkes bedre,

hvis vi arbejder sammen med andre i området eller med et par nabosogne? Og hvilke opgaver kan vi kun løfte, hvis vi løfter i flok i hele provstiet, sammen med kommunen eller i fællesskab på stiftsplan?

En af udfordringerne i vores folkekirkelige organisation er imidlertid, at den helt overvejende er lokalt orienteret. Det er i den kirkelige verden sognet, som er omdrejningspunktet. Det er på en måde rigtig godt. Men det kan gøre samarbejde på tværs ret besværligt. Der skal en del organisatorisk snilde til at få etableret en folkekirkelig skoletjeneste i et provsti, og de midler, der er stillet til rådighed til at udvikle det kirkelige arbejde på stiftsplan er beskedne – det bindende stiftsbidrag i Roskilde Stift er 0,53% af den samlede kirkelige ligning. Alligevel udvikler samarbejdet sig i disse år til gensidig inspiration.

Og vi oplever også i denne sammenhæng, at evangeliet lever ved at blive delt!

Grøn teologi i treenighedsperspektiv v/biskoppen **4**

Webfirst **5**

FLØS - Supportforum **5**

Stiftsrådet **6**

Ny konsulent **6**

Liturgiudvalg **7**

Guds mange stemmer **8**

Sammen kan vi mere **14**

Voxpops **16**

Kirkefondet, interview med Henrik Bundgaard Nielsen **17**

Når 5.300 sognebørn banker på **18**

Roskilde Domprovstis Kirkehøjskole **22**

Samarbejde på tværs giver mening og udvikling **23**

Ingeborg kendte sin sognegrænse **27**

Kirkebio: Italiensk for begyndere **28**

Børnenes Grundlovsdag **29**

På sporet af Jesus **30**

Udviklingscenter i Holbæk Provsti **32**

Folkemøde på Møn **33**

Samarbejde om kunst i kirken **34**

Mindre selv - mere fælles! **35**

Landemøde **36**

Kurser **39**

Stiftsbladet, august 2018

Udgiver: Roskilde Stift
Palæet, Stændertorvet 3A,
4000 Roskilde.
Tlf. 4638 1920
www.roskildestift.dk.

Følg Roskilde Stift på Facebook:
www.facebook.com/roskildestift

Ansvarshavende redaktør:
Otto Lundgaard
tlf. 4033 2127
e-mail: nol@km.dk

Roskilde Stifts kommunikations-
medarbejder:
Rasmus Birkerød
tlf. 3027 2319
e-mail: rabi@km.dk

Fotos: Christina Molbech, Rasmus
Birkerød og Otto Lundgaard
Forside: Michael Rønne Rasmussen
*Billedet er taget i pausen under telt-
rejsningen i forbindelse med en fri-
luftsgudstjeneste anden pinsedag for
sognene i Greve-Solrød Provsti.*

Korrektur:
Lisbeth Grønberg og Peter Nielsen

Layout: Itkin grafisk/itkin.dk

Tryk: KLS PurePrint A/S
Papir: Pure Silk

Oplag: 2.700

Næste nummer af Stiftsbladet
udkommer oktober 2018
Tema: Fællesskab omkring bordet
Deadline for indlæg: 20. august

Grøn teologi i treenighedsperspektiv

Jeg har fået bevilget studieorlov i tre måneder fra 1/9 til 30/11 for at studere grøn teologi i treenighedsperspektiv. I de tre måneder varetager domprovst Anne-Sophie Olander Christiansen bispeembedet her i Roskilde.

Jeg har fra jeg var barn været optaget af naturvidenskab og valgte derfor også at blive matematisk-fysisk student. Min interesse for naturvidenskab og særligt biologi er ikke upåvirket af, at min ægtefælle Bente Munk er biolog med speciale i botanik og gennem mere end 30 år professionelt har arbejdet med miljøbeskyttelse og ansvarlig affaldshåndtering.

Kort efter mit valg til biskop i Roskilde i 2008 gik forberedelserne til klimatopmødet COP 15 i København i gang. Jeg blev biskoppernes repræsentant i Danske Kirkers Råds engagement i "Grøn Kirke" op til klimatopmødet og har siden da været medlem af Danske Kirkers Råds arbejdsgruppe vedr. "Grøn Kirke" (www.gronkirke.dk).

Jeg har igennem de sidste 9 år deltaget aktivt i debatten om folkekirkens engagement i de klima- og miljøudfordringer, vi lokalt og globalt står overfor. Jeg anser den menneskeskabte globale opvarmning og den dermed sammenhængende voldsomme udfordring af biodiversiteten lokalt og globalt for at være den største samfundsmæssige udfordring, som vores og den kommende generation står overfor.

Inspireret af teologerne K.E. Løgstrup og Ole Jensen har jeg gennem mange år beskæftiget mig med skabelsesteologi og det lys, den kan kaste over tidens klima- og miljøudfordringer.

Jeg har konstateret, at miljøteologien hovedsageligt relaterer til første trosartikel, troen på Gud som himlens og jordens skaber. Det gælder også de teoretiske og praktiske bidrag til miljøteologien, som den økumeniske patriark

Bartholomæus og den romersk-katolske pave Frans ("Laudato si") i de senere år har bidraget med.

Der er imidlertid også mulighed for at se tidens klima- og miljøudfordringer i et bredere teologisk perspektiv. Således har professor Niels Henrik Gregersen i nogle år arbejdet med begrebet "dybdeinkarnation", som udfolder et kristologisk perspektiv i forhold til problemfeltet. Jeg ønsker med min orlov at få mulighed for at fordybe mig i Niels Henrik Gregersens forskning på dette område og forsøge at nyttiggøre det i forhold til arbejdet med "Grøn Kirke" i Danmark og internationalt.

Samtidig er det min hensigt at undersøge, i hvilket omfang den kristne tros tredje trosartikel, troen på Gud som Helligånd, har inspireret miljøteologien. Det er min opfattelse, at helligåndsteologien rummer et stort potentiale i forhold til tidens globale klima- og miljøudfordringer, da helligåndsteologien som et af sine centrale felter udforsker troen på Gud som en nutidig, relationel kraft i verden og menneskers liv. Det nutidige og relationelle er i den grad også på færde i forhold til den lokale og globale økologi, som trues af den menneskeskabte globale opvarmning og det pres på den vilde natur, som i disse år forårsager en voldsom reduktion af klodens biodiversitet. En udvikling som på nuværende tidspunkt i særlig grad rammer fattige mennesker i det globale syd, mennesker som ikke selv har bidraget væsentligt til den globale opvarmning.

Jeg har et ønske om gennem en studierejse til England at stifte nærmere bekendtskab med den internationale miljøteologi og håber, at jeg i løbet af orloven vil kunne udarbejde et studiemateriale til brug for det videre arbejde med Grøn Kirke.

Peter Fischer-Møller, biskop

FLØS Supportforum

Tekst: Roskilde Stifts kommunikationsafdeling

Som det bl.a. er blevet nævnt på Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmers årsmøde, er der nu åbnet for FLØS supportforum på Den digitale arbejdsplads (DAP). I supportforum vil alle informationer og vejledninger til lønsystemet blive samlet. Siden er stadig under opbygning, så der vil løbende blive tilføjet vejledninger og rettet i oplysningerne.

FLØS supportforum er en hjemmeside, der er tilgængelig for alle. Dvs. man skal ikke bruge noget brugernavn eller password for at logge på. Der er link til FLØS supportforum øverst til højre på Løncenterets DAP forsider, eller man kan gå ind på <https://floes.kirkenettet.dk/>

Nogle kender i forvejen P-supportforum (personregistrering). Funktionerne i og opbygningen af FLØS supportforum er nøjagtig den samme. På FLØS-supportforum vil man bl.a. kunne finde brugervejledninger, FLØS-nyt, Løncenterets kontaktinformationer og afleveringsfrister. Man kan navigere rundt på siden ved enten at klikke på boksene med emneord, og herunder komme ind på underemnerne, eller ved at klikke på et link nederst på siden.

Endnu bedre kan man søge på et ord, og hermed vil man få links op til alle de steder på siden, hvor dette ord indgår. Søger man fx på ordet "gravermedhjælper", vil man få alle de vejledninger, FLØS-nyt og andre tekster, der relaterer sig til gravermedhjælper.

Se også den lille introduktionsvideo på hjemmesiden www.kirkeuddannelse.dk, du finder videoen ved at klikke på boksen "Adgang til E-LÆRING". Filmen varer kun halvdelen af et minut og viser kort, hvordan søgefunktionen på FLØS Supportforum bruges.

Ny kommunikationsstrategi: WEB FIRST

Tankegangen WEB FIRST bliver det nye omdrejningspunkt for Roskilde Stifts kommunikationsarbejde.

– Uanset om vi laver nyheder, pressemeddelelser, klummer eller reportager, så skal det først på forsiden af stiftets hjemmeside www.roskildestift.dk. Forsiden skal vi have gjort mere aktuel, og det er naturligt at gøre det til ryggraden i vores kommunikation, siger Rasmus Birkerod, der den 1. maj blev ansat i en deltidsstilling som kommunikationskonsulent i Roskilde Stift.

Han mener, at flere af stiftets udgivelser skal tænkes ind i web-sammenhæng.

– Prædikenpauser, for eksempel. Det er fremragende indhold. Som i det seneste nummer. Her var der emner som juniorkonfirmander med særlige behov, præsten og parforholdet og lutherske kirker i Sydamerika. Det skal vi have på www.roskildestift.dk i kort form med link til hele artiklen, siger Rasmus Birkerod.

– Kommunikation er en bred betegnelse, der i virkeligheden rummer alt fra intranet, rådgivning, nyhedsbreve, PR, udgivelser af magasiner, sociale medier, web, video osv. Her er det vigtigt at træffe valg og fravalg, fastslår Rasmus Birkerod.

– Vi skal gøre os to ting klart: Hvad kan lade sig gøre inden for rammerne – og hvad er vigtigst at tage fat på her og nu. Mit primære fokus bliver at gøre forsiden af www.roskildestift.dk aktuel med relevante nyheder fra stiftet og skrive artikler til de magasiner, vi udgiver som for eksempel Stiftsbladet, siger Rasmus Birkerod.

Han vil i den kommende tid desuden deltage ved møderne i alle stiftsrådets udvalg.

Fra Stiftsrådet

Bodil Therkelsen, fmd. for stiftsrådet

Stiftsrådet har holdt møde den 12. juni i Palæet i Roskilde. Ved dette møde blev vores ny kommunikationsmedarbejder budt velkommen. Det er Rasmus Birkerod, som er kendt af mange i vores stift på grund af en fortid i TV Øst med "Præstens lektie". Det bliver godt at få en professionel formidler ind over vores rådsmøder og udvalg.

Der er en stor opgave at løfte for os alle med visionspapiret "En gæstfri folkekirke", som skal have plads og opmærksomhed over det ganske stift for at kunne blive et brugbart drøftelsespapir hos alle. Ellers blev bolden givet op til for og imod kirketællinger. Min pointe er, at det skal bruges konstruktivt og til sognets egen udvikling, jævnfør visionspapiret. Der skal være plads til alle, og der skal tænkes nyt og anderledes, og måske skal man drogle ned på en aktivitet på grund af tællingen. Eller man kan dokumentere ønsker om at opprioritere stillinger med disse tællinger. Husk på, at det er samlet set vores fælles kirke, der nyder godt af det! Vores kirke tåler godt at sætte tal på deltagelse!

Stiftsrådet ser nu frem til at byde provstiudvalgene til fællesmøde den 3. oktober kl. 17-21 i Skt. Jørgensbjerg Kirkes lokaler i Roskilde. Her vil et nedsat udvalg sørge for, at provstiudvalgene kommer til at drøfte udvikling i visionspapirets perspektiv. Sæt dagen i kalenderen og afvent nærmere information om indhold.

Ny konsulent ansat i Roskilde Stift

Tekst: Rasmus Birkerod

Anita Hansen Engdahl er pr. 1. august ansat som ny konsulent ved Roskilde Stift.

Hun skal dels være teologisk konsulent for stiftet og biskoppen, dels varetage opgaven som uddannelseskonsulent. Her vil hun blandt andet have fokus på nyansatte præster, hvor hun i samarbejde med provsterne skal være med til at tilrettelægge introduktionsplaner for nye præster.

Anita Hansen Engdahl har de seneste 14 år arbejdet for Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter med særligt ansvar for uddannelse af kommende præster og efteruddannelse af nye præster.

Hun blev teologisk kandidat fra Københavns Universitet i 1995. Hun har tidligere været præst i Bårse-Beldringe Sogn på Sydsjælland, hvor hun stadig er ulønnet hjælpepræst.

53-årige Anita Hansen Engdahl bor i Køge. Hun er gift og har to voksne døtre på henholdsvis 22 og 19 år.

Vi byder Anita hjertelig velkommen i stiftet og glæder os til samarbejdet!

Bagest i Stiftsbladet er der endnu flere billeder fra årets Landemode.

Stiftsrådet nedsætter nyt liturgiudvalg

Skal menighederne have mere frihed, når de vælger tekster, bønner og salmer til gudstjenesten? Nyt udvalg ser dagens lys

Tekst: Rasmus Birknerod

Pixi-udgaven af rapporten kan downloades fra www.folkekirken.dk.

Stiftsrådet besluttede på det seneste møde den 12. juni, at et nyt udvalg skal sætte lup på den 25 år gamle gudstjenesteordning.

For spørgsmålet er: Skal folkekirken i fremtiden have en konservativ eller en fri gudstjenesteordning? Den debat er der med garanti mange holdninger til. Derfor er det ifølge biskoppen vigtigt, at udvalget bliver bredt sammensat.

- Når det drejer sig om gudstjenesteformer, så er det vigtigt, at både præster og lægfolk kommer med input til eventuelle ændringer. Derfor vil der i det kommende udvalg sidde både præster og lægfolk, siger Peter Fischer-Møller.

Der er ikke sat navne på udvalgets medlemmer. Biskoppen forventer, at det næste stiftsrådsmøde til september beslutter, hvordan udvalget præcist skal sammensættes. Her vil den nøjagtige ordlyd af udvalgets arbejdsbeskrivelse også blive vedtaget. Men formålet med udvalget ligger klart, siger han:

- Udvalget i Roskilde Stift skal bidrage med inspiration til det arbejde, der allerede er sat i gang af biskopperne.

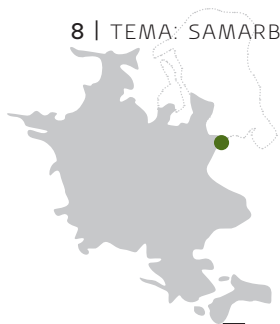
Biskopperne nedsatte i 2016 tre faggrupper, der skal forholde sig til, hvorvidt der skal ske ændringer i højmesse. Nu har den første arbejdsgruppe netop udgivet en 105 si-

der lang rapport med titlen "Folkekirken liturgi - mellem frihed og fasthed". Den skal lægge et fagligt fundament for en folkelig og kirkelig debat om fremtidens gudstjenesteliv. Rapporten er også udkommet i en "pixi-udgave".

Den ridser tre forskellige modeller op:

1. Den konservative. Den nuværende højmesseordning fra 1992 bevares. Ordningen har et fast forløb og en fast ordlyd.
2. Den frie. Strukturen er det faste og genkendelige. Det vil her ikke være ordlyden, der afgør, om en gudstjeneste holder sig inden for rammerne, men derimod at søndagens gudstjeneste følger en bestemt struktur. Hvad der skal bedes, siges, synges og gøres, bestemmer menighed og præst.
3. Mellemvejen. Strukturen i gudstjenesten og ordlyden i de mest centrale led i gudstjenesten autoriseres. Hvordan det øvrige, ikke-autoriserede i de enkelte led tilrettelægges, eller hvorvidt det udelades, er frit.

De to øvrige fagudvalg om gudstjenesten, dåb og nadver afslutter deres arbejde i 2019. Det skal følges op med en folkelig debat, hvorefter det skal besluttes, om den nuværende gudstjenesteordning fra 1992 skal ændres.

Guds mange stemmer

Et klassisk eksempel på godt og synligt samarbejde på tværs af sognegrænser er de mange friluftsgudstjenester i stiftet, som samler os anden pinsedag. Kirkerne i det nuværende **Greve-Solrød Provsti** var blandt de første, der i fællesskab gjorde ideen til handling, og i år var det for 17. gang, man samledes til gudstjeneste i det fri. Vejret var med dem, da gudstjenesten “Pinse på Herrens Mark 2018 – Guds mange stemmer” blev holdt på Mosede Fort; det var Stiftsbladet også.

Tekst og fotos: Otto Lundgaard

Det er svært at forestille sig en mere ideel optakt. Klokken er lidt i 8 på denne anden pinsedagsmorgen, og der er pinse i atmosfæren. Den sommervarme luft blander sig med en frisk brise fra Køge Bugt, og på den letskyede himmel har solen længe været oppe. Det samme kan konstateres om den snes frivillige, der er godt i sving med at få teltene rejst i halvcirkelformation på den store plæne. Teltstænger rystes ud af poserne med den velkendte, metalliske lyd; hvide teltduge krænges ud over de samlede tagkonstruktioner, fødder sættes på i bunden. Det virker alt sammen som noget, der har været gjort før. Et teamwork, hvor alle falder til.

Når man vender blikket ud mod bugten, står det to meter høje trækors rejst ved siden af det, der skal blive scenen med alteret. Det er her, gudstjenesten skal finde sted – men ikke kun her, fornemmes det. Selv om den store, grønne plæne på en måde ligger og putter sig godt mellem træerne, bugten og Gl. Køge Landevej, så er den brede halvcirkel med de ti hvide pavillontelte med til at skabe det, der er gudstjenestens rammer: dette, at man samles og mødes. Evangeliet lever af at blive delt. Og på et bord ikke langt fra scenen står der kaffekander, juicekartoner og bagerposer af brunt papir.

Fællesskabet omkring “Pinse på Herrens Mark” mærkes fra det øjeblik de første telte bliver rejst. Man giver et stykke arbejde, men man hygger sig også over en kop kaffe og et rundstykke. Det skal være rart at komme og være frivillig; man skal føle sig værdsat.

Korset er rejst mod Køge Bugt i øst, scenen skal stå til venstre for korset og alteret foran - men det er ikke kun her, gudstjenesten skal finde sted.

Jeg møder Rikke Marschner, idet hun går henover plænen. Rikke er sognepræst i Hundige-Kildebrønde Sogn samt provstipræst og tovholder for "Pinse på Herrens Mark" - og derfor i arbejdstøj; under armen bærer hun en aflang papkasse med noget, der ligner elastisk tovværk. Der er tre timer til, at gudstjenesten begynder, og endnu meget at gøre; men Rikke har ikke mere travlt, end at der er tid til at få en snak om det, der sker og skal ske. To gange undervejs bliver vi afbrudt af henholdsvis en elektriker, der er i gang med at trække kabler, og en frivillig, der spørger til arbejde, der skal gøres:

- Du finder nogle teltstænger i samme størrelse og går i gang, siger Rikke og peger. - Teltets størrelse viser dig, hvordan teltet skal stå. Og ellers står der kaffe og rundstykker derovre.

- Det er vigtigt med pauser, og at vi har det godt sammen, fortæller hun og kniber øjnene sammen i den skarpe morgensol. - Bredden i arbejdsfællesskabet er særdeles vigtig, for pinsegudstjenesten er ikke nogen præsteting, men bærer på ideer og arbejdsindsats alle vegne fra. Det er heller ikke en højmesse, vi flytter uden for, for der skal være plads til leg.

Rikke har været med siden 2006, som var det sidste år, hvor pinsegudstjenesten blev holdt i amfiteatret i Hedeland.

FAKTABOKS

Greve-Solrød Provsti har været et selvstændigt provsti siden 2007. Der er i alt 16 kirker i provstiet, heraf en lejlighedskirke og to frikirker. Provstiet har ca. 55.000 folkekirkemedlemmer.

- Christian Bryld fra Johanneskirken og Anne Bredsdorff fra mit sogn holdt prædiken på vers, og Anne havde grønt hår. Det var fuldstændig fantastisk og en øjenåbner, og jeg tænkte: Wow! Året efter var den første gang, det var på Mosede Fort. Det var blevet for omstændeligt at tage helt til Hedeland (som ligger uden for provstiet, red.), men i stedet for at have en række stole på en flad mark, fandt vi på det med teltene.

Boderne i teltene

Arbejdet glider til lyden af de mange stemmer. Størstedelen af teltene er nu rejst, og de frivillige tager et hyggevil over kaffen og rundstykkerne. Rikke og jeg bliver ramt af samme idé – var det Ånden, der kom over os? – og på vej derover fortæller hun videre:

- Hvor Hedeland ligger mere beskyttet hen, så er plænen på Mosede Fort mere udfordret, hvis det blæser, så det kræver nogle teltplukke af en vis længde. Vi har et par år nærmest overvejet, om det var Kristi Himmelfart, vi fejrede, fordi det blæste, som det gjorde!

En engel hænger på bøjle, klar til at bære Guds børn på sine skuldre. Hvis du vil se hvordan, så tjek det ud på www.facebook.com/roskildestift.

Der skal være noget for alle sanser, når pinse-essensen skal opleves. De 200 gaffelbidder lod man svømme i Kijafa - og så var de væk.

Årelang erfaring i praksis har sat rammerne for arbejdet. Således er morgenens teltholdere – som en af de frivillige kalder sig – mobiliseret fra Greve-delen af provstiet, mens det er Solrød-delens folk, der over middag vil sørge for at tage ned og pakke sammen.

Over kaffen får jeg også forklaringen på teltenes funktion, ud over den man først bliver mødt af, nemlig at samle menigheden i et kirkeligt rum.

- Vi har et break på 35 minutter midt i gudstjenesten, hvor folk kan søge ud i boderne omkring pladsen, hvor gudstjenesten bliver holdt. Breaket har hele tiden været en del af gudstjenesten, hvor man gik rundt og oplevede temaet, fortæller Rikke. - I starten var temaet noget, som arrangørerne fandt på, men nu er det blevet sådan, at alle kan komme og byde ind, og så sidder vi kollektivt og bestemmer, hvad temaet skal være. Men temaet er også bestemt ud fra et "Hva' ka' vi ha' "?, for det skal være konkret. Hvis det bliver alt for luftigt i forhold til temaet, så fanger folk det ikke; det skal simpelthen stå lyssende klart. Hvert telt og hver bod skal pege direkte tilbage til temaet, for ellers bliver det en rodebunke for folk.

- Som én sagde til mig den anden dag: Der er jo ikke nogen, der kommer med sandheden; den opstår i mødet, forklarer Anne Bredsdorff, provstiets første og hidtil eneste provst, som til lejligheden er iført orange anorak samt ditto shorts. - Børnene oplever noget superskægt i teltene, og det er det,

FAKTABOKS

Gud taler til os med mange stemmer. Han taler bl.a. til os igennem:

- Skoven – Mosede Sogn
- Musik/høresansen – Solrød Frikirke
- Smagssansen – Hundige-Kildebrønne Sogn
- Profetisk Røst – Greve Frikirke
- En brand i hjertet – Karlslunde Strandkirke
- Naturen – Solrød Sogn
- Indskydelser/intuition/inspiration – Greve Sogn
- Engle – Karlslunde/Karlstrup Sogne
- Symboler – Tune/Snoldelev Sogne

(Information fra sangbladet om teltene)

Engle kan sikkert overkomme meget; men høreværn er nu engang tjenligt, når klokkerne skal ringe 650 kirkegængere til pinsegudstjeneste.

de husker. De voksne, der tænker lidt mere over det, tror jeg sagtens kan se sammenhængen.

- Der er jo netop rum for noget andet end det, man kan se i kirkerummet. Der er bestemt struktur på gudstjenesten, fast liturgi, det sejler ikke på nogen måde, der er orden i tingene – men man kan gøre ting, som ikke lader sig gøre i kirkerummet; men så går vi bare *ud* i kirkerummet.

Oplevelsen og overraskelsen

Som det frit kan citeres fra Apostlenes Gerninger, føjes der hele tiden nogle nye til. De mange stemmer bliver til endnu flere, også i form af korsang og levende musik mange steder fra. Korenes gospelsang forjætter, at vi vil gå “Marching in the light of God”. Der lyder rytmisk musik fra frikirkernes telte, højttalerne bekræfter at nogen har sat strøm til el-klaveret, og en betagelig samling afrikanske trommer er som noget nyt stillet op bag scenen.

Rikke fortæller, at en master drummer fra Togo og hans ensemble står for et af de overraskende “Hey, hva’ er nu det”-elementer i årets pinsegudstjeneste. - Oplevelsen og overraskelsen er i det hele taget blandt de gennemgående elementer, end ikke præsterne har helt fod på, hvad der sker, griner hun.

Den tråd tager Anne op, alt imens frivillige, præster og sogne diakonen rigger Greve-Kildebrønne Sogns bod til. Teltet udsmykkes med fiskenet, skilte fastgøres til bordene med strandsten og et A-skilt lokker med pinse(s)ild.

- Ligesom disciplene pinsemorgen blev anklaget for at have drukket sig fulde i sød vin, så har vi købt noget til den søde

Sylvester Agbedoglo - provstiets master drummer fra Togo - uddeler anerkendelse til et medlem af ensemblet under øvingen i timen op til gudstjenestestart.

smag, oplyser Anne forbrugervenligt og hælder Kijafa op i engangssnapselglas. Henved 200 gaffelbidder med kryddersild og rødløg i eddike bliver anrettet, heldigvis har nogen husket at tage plastichandsker med til alle.

*“Vi asfalterede, mens vi kørte, ikke?
Opfandt det undervejs.”*

Det virker som noget nyt, og sådan har det været hvert år siden 2002.

- Det begyndte med, at en præstevinde kom til og fortalte, at hun havde været til friluftsgudstjeneste i Aarhus. Det var da fuldstændig fantastisk, og sådan noget må vi da også gøre her. Vores to kommuner har altid været vant til at lave ting sammen, og vi fik faktisk alle sognene med, fortæller Anne.

Solrød Sogn indbød til minipilgrimsvandring - og det gav faktisk noget at følges med andre i et roligt tempo. "At være pilgrim er at tage Gud i ryg-sækken og gå ud i naturen," fortæller Rikke Marschner.

Men alt var nyt, alt skulle opfindes fra bunden.

- Folk meldte sig til de opgaver, som vi efterhånden opdagede, at der var. Vi havde jo ikke tænkt på, at der også skulle laves indhegning til parkering, hvordan lige med toiletforhold, en lille scene, tilladelse til det ene og tilladelse til det andet ... Vi asfalterede, mens vi kørte, ikke? Opfandt det undervejs. Der var menighedsrådsmedlemmer, der selv aktive-rede nogle frivillige, og de stillede gerne op. Det var meget lavkirkeligt, og det er det så stadigvæk.

- Så blev det til, at det må vi da gøre igen. Og så gjorde vi det igen. Så voksede det lidt, og så kom der mere system på, da Rikke kom ind i billedet.

En særlig menighed

En engel går - ja, ikke gennem stuen, men henover Herrens Mark. Hun kommer fra Karlslunde-Karlstrup sognes bod, hvor englens og deres gang iblandt os er attraktionen; sognemedhjælperen bliver endog båret af én.

De mange hundrede plasticstole er ved at være stillet op i retning mod Køge Bugt i øst, parkeringspladserne fyldes, folk går på besøg hos hinanden i teltene; familier, enlige, ældre, børn og hunde, alle finder deres plads. Trommeensemblet øver igennem på pladsen bag scenen, lyder som en bankende puls på vej mod, at det snart er nu.

Rikke har klædt om til præstekjole, da jeg en sidste gang møder hende på vej henover plænen. - En af mine kolleger har lige sagt det så klart: Pinse på Herrens Mark opstår på dagen for de fleste, siger hun. - Jeg forstår, hvad hun mener.

Karlslunde Strandkirke delte hjerter ud i mange former. Her: "Brændende hjerter", nemlig hjerteformede småkager med et touch af chili.

For os, der sidder med det, lever det drypvis undervejs, men det er først på dagen, når man kommer, og teltet bliver sat op, og så står det hele. Det er lidt Fugl Fønix, der opstår af asken. Og så lever det på dagen. Det lever på det, og det er det, der er det vigtige.

Jeg bemærker, at ikke alle provstiets sogne og kirker er repræsenteret i teltene, og Rikke imødekommer det åbent: - Vi lægger op til, og det skal vi have talt om på evalueringsmødet, at sognene også kan gå sammen om et telt. For det betyder faktisk noget, at man er der. Det bliver savnet, når de enkelte sogne ikke er med. Energien forsvinder ud af det, hvis man bare skal komme og lave en kaffebod til gudstjenesten; så har man ikke aktier i det. Så fader det hele ud og bliver ingenting. Så er det meget bedre at gå sammen to og to om at lave noget.

“Bredden i arbejdsfællesskabet er særdeles vigtig, for pinsegudstjenesten er ikke nogen præsteting, men bærer på ideer og arbejdsindsats alle vegne fra.”

- “Pinse på Herrens Mark” har en særlig menighed. Der er nogen, som vi ellers ikke ser om søndagen, som kommer dér og synes, at dét er en gudstjeneste! Så er der nogen, der sidder i kirken om søndagen og som ikke kunne drømme om at komme – men vi er bare nødt til at sige, at vi har mange menigheder, og at “Pinse på Herrens Mark” har også sin menighed.

650 mennesker har taget plads, også stående. I år er vejret fint, og der er som følge heraf ikke siddepladser nok, uagtet nogen tager chancen og låner klapstole fra teltene. Andre har forudseende taget tæppe og madkurv med hjemmefra.

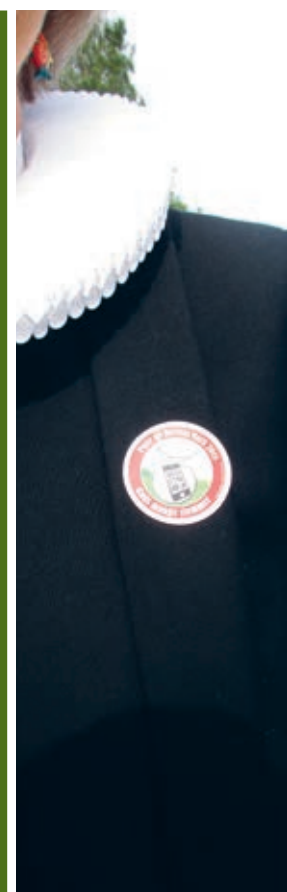
Og nu ringer englen os sammen. Klokken er lidt i 11. Guds mange stemmer har samlet os. Igen.

FAKTABOKS

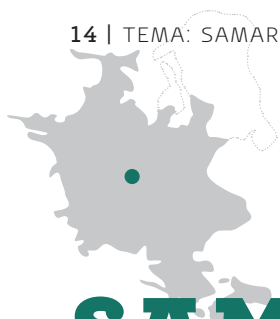
“PINSE PÅ HERRENS MARK” tilrettelægges henover en fastlagt mødeplan.

Der lægges for med et to-timers brainstormmøde i november, hvor der vælges tema og nedsættes liturgitudvalg, der sammensættes af præster, medarbejdere og frivillige, som mødes efterfølgende på to to-timers møder. På det første bliver ideerne struktureret og samlet i et idékatalog til brug for de enkelte boder, på det andet bliver liturgien fastlagt og salmerne valgt.

Repræsentantskabet – bestående af mindst et medlem fra hvert af de deltagende sogne – mødes tilsvarende på to møder, dog af én times varighed, til planlægning, fordeling af frivillige og andet praktisk.

Badget viser pinsegudstjenestens logo. Det er som altid skabt af en af provstiets frikirker.

SAMMEN KAN VI MERE

Præsterne Maria Hjort og Kirsten Fogsgaard har gennem 10 år udviklet og udvidet deres samarbejde på tværs af sognegrænsen.

Tekst og foto: Rasmus Birkerød

To præster, Maria Hjort og Kirsten Fogsgaard, tager imod i den moderne, lyse og indbydende sognegård for enden af Kirkevej i Stenlille. I køkkenet vrir det med smilende frivillige, der laver mad. For minikonfirmanderne holder afslutning lige om lidt.

Maria Hjort og Kirsten Fogsgaard gør sig i samarbejde på tværs af sognegrænsen. De kan tilsyneladende ikke få nok.

Kirkeblad, foredrag, konfirmandundervisning, gospel, koncerter, julearrangementer, minikonfirmander, sorggrupper, pilgrimsvandring.

- Det giver en masse. Vi oplever et kollegialt fællesskab og inspirerer hinanden, siger de begge.

“Jo mere vi deles om tingene, jo mere kan vi tilbyde.”

Maria og Kirsten er forskellige. Den ene udadvendt, smilende og no-nonsens-agtig. Den anden rolig, tænksom og typen, der lige så gerne lytter som taler. De er godt selskab. De viser mig ind i det lokale, hvor de afholder sorggruppemøder hver tredje tirsdag. Enkelt rum. Otte stole, for der kan kun være seks deltagere på holdet, og der skal jo også være en stol til begge præster. På en skænk står to lysestager og et fad med udbrændte fyrfadslys. På en tavle hænger orange mærkater med ordene ”mod”, ”styrke”, ”accept”.

Her er præstesamarbejdet for alvor i spil, fortæller de. Samarbejdet under sorggruppe-møderne foregår således:

Først har en af præsterne samtale med en af deltagerne i alles påhør. Og dernæst spørger den anden præst de øvrige i gruppen, hvad de hørte, og hvad der gjorde indtryk på dem.

Her er det et ”must” at være to, for det skærper opmærksomheden og fastholder overblikket, siger de.

- Vi har haft sorggrupper i tre år sammen nu. Det er et vigtigt arbejde, og vi oplever det simpelthen som meningsfyldt præstearbejde, fortæller de.

Alle former for samarbejde volder jo også problemer på et eller andet tidspunkt. Hvor er det sket for jer?

Et øjeblik, ganske lille øjeblik, ser de ud som om spørgsmålet ikke er forstået. Så kommer svaret hurtigt.

- Men der er ikke nogen problemer. Der er kun fordele, siger Maria Hjort forbavset.

De ser begge ud til at mene det.

- Jo mere vi deles om tingene, jo mere kan vi tilbyde, siger Kirsten Fogsgaard.

De nævner et eksempel. Sognebørnene i Kirsten Fogsgaards to sogne **Munke Bjergby** og **Kirke Flinterup** er tilsyneladende mere til klassiske koncerter end i Maria Hjorts sogne, **Stenlille** og **Stenmagle**, hvor de hellere vil have ryt-

Præsterne Maria Hjort og Kirsten Fogsgaard samarbejder ud fra tanken SAMMEN KAN VI MERE: "Gennem mere end 10 år kender vi til glæden ved at samarbejde – ikke fordi vi skal, men fordi vi kan og har lyst. Det er både opmuntrende og inspirerende at arbejde sammen og på den måde at hjælpe og støtte hinanden i et godt kollegialt fællesskab.", fortæller de.

misk musik. Når præsterne samarbejder, kan de tilrettelægge koncerter efter den slags præferencer. Valgmulighederne bliver flere, fortæller de.

Hvor ligger risikoen ved at lave et samarbejde om f.eks. sorggrupper?

- Det er et krav, at man kender hinanden og er trygge ved hinanden. Vi har været sammen på kursus på Løgumkloster i at have sorggrupper. Det er en stor fordel, for vi ved begge, hvad vi vil med de spørgsmål, vi stiller, fortæller Kirsten Fogsgaard.

FAKTABOKS

Kirsten Fogsgaard:
Præst i 2-sogns-pastorat med Munke Bjergby og Kirke Flinterup sogne.

Maria Hjort:
Præst i 2-sogns-pastorat med Stenlille og Stenmagle sogne.

Alle fire sogne har hver deres menighedsråd og gravere. Hvert af de to pastorater har fælles organist og kirkesanger. Præsterne har begge to kirker at passe alle søn- og helligdage. De dækker hinanden ind ved ferie og friweekender.

Vox-pops

Ved Landemodet kan vi ikke undgå at mødes på tværs af sogne- og provstigrænser. Her er vi fælles i gudstjenesten og ved den efterfølgende reception i Palæets gård. Stiftsbladet mødte seks forskellige landemodedeltagere og spurgte til deres erfaringer med samarbejdet på tværs af sognegrænser. Det fik vi nogle meget berigende svar på.

Tekst: Otto Lundgaard / Fotos: Christina Molbech

Jens Elkjær Petersen, provst i Køge Provsti, sognepræst i Nørre Dalby, Kimmerslev og Borup

“Vi har fælles HR-konsulent og samarbejde mellem flere menighedsråd omkring regnskabsføring og kirkegårdsdrift. Vi holder årlig provstidag i november, hvor alle sogne - og ikke kun menighedsråd og præster - fylder Køge Kirke og bagefter samles til spisning, foredrag og paneldebat i Køgehallerne.”

Erhard Schulte Westenberg, provst i Tryggevalde Provsti, sognepræst i Terslev og Ørslev

“Vi har lige haft fælles pinsegudstjeneste i Boesdal Kalkbrud. Der er etableret koncertsamarbejde for de små sogne i Stevns Kommune. Vi har samarbejde omkring kalknings- og anlægspulje og ansat fælles regnskabsfører. Det er nogle gange et slæb, men når først det er kommet i gang, er alle glade og tilfredse, føler det er en god idé, der burde være gjort for længe siden.”

Benny Lykkegaard, provstikonsulent for Kalundborg og Næstved Provsti

“Der er flere steder et godt samarbejde omkring kirkesangere og organister. Fælles fridag om mandagen giver mulighed for bedre planlægning og udnyttelse af de ressourcer, sognene allerede har. Succeshistorien i det er, at ved at gøre det har man lavet en effektivisering og frigjort en del midler, for hvilke man har kunnet starte et kor.”

Keld Köcher, medlem af menighedsrådet i Lille Heddinge, Højerup og Havnelev samt af Stiftsrådet

“Vi er med i et flersognssamarbejde omkring arrangementer, koncerter og foredrag, deler udgifterne og får således det, vi gerne vil have. Det fungerer ganske fint.”

Malene Rich, kirketjener, Skt. Povls Kirke, Korsør

“Der er et kæmpesamarbejde mellem os og de omkringliggende kirker omkring konfirmationer. Vi har indgået et stort samarbejde omkring udveksling af personale ved begravelser.”

Jette Mørkedal, provstisekretær i Ringsted-Sorø Provsti

“Vi har kordegne i to centralt beliggende sogne, der varetager kirkebogsføringen for omkringliggende sogne. Der er fælles provstigudstjeneste anden pinsedag i Vester Broby.”

BAGGRUND:

Kirkefondet: Pilen peger mod mere samarbejde på tværs af sogne

Tendensen er klar. Samarbejde frigiver ressourcer. Det har flere af de nye provster over hele landet fået øjnene op for, siger generalsekretær i Kirkefondet, Henrik Bundgaard Nielsen.

Tekst og foto: Rasmus Birkerød

Spar penge, så de kan bruges andre steder. Sådan lyder logikken for tiden blandt flere af landets provster, siger en af dem, der har et overblik over strømningerne i Folkekirken i dag, Henrik Bundgaard Nielsen fra Kirkefondet.

- Tendensen er, at nye provster i stigende grad opfordrer til forskellige nye former for samarbejde på tværs af sognene, siger Henrik Bundgaard Nielsen og kommer med et eksempel:

- Babysalmesang går som en steppebrand over hele landet lige nu. Men vi behøver måske ikke at have babysalmesang i alle 20 kirker i provstiet. Måske er det nok med fire kirker. Så kan vi måske endda i fællesskab ansatte én, der tager sig af det, ræsonnerer han.

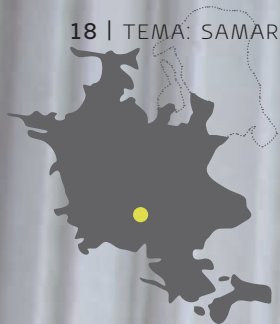
Samtidig peger han på, at det i første omgang er oplagt at tage fat på mere sognesamarbejde i de større byer i Roskilde Stift, som for eksempel Næstved, Slagelse, Holbæk, Køge og Greve.

- I større byer føler folk sig ofte ikke kun knyttet til et sogn, men en bydel. Der sker for eksempel spændende ting i Horsens lige nu. Her er tre sogne i byen gået sammen om at ansætte én præst i fire år. Den præst er ansat til at lave kirkelige aktiviteter, der er målrettet de 20-40-årige, fortæller generalsekretæren.

I det hele taget er der brug for mere samarbejde på tværs af sognene i folkekirken. For det kan frigive ressourcer og betyde, at præsterne måske i højere grad kan koncentrere sig om opgaver, hvor de har særlige kompetencer og evner, mener Henrik Bundgaard Nielsen.

- Alle skal ikke kunne alt, siger generalsekretæren, der vurderer, at gevinsten ved samarbejdet blandt præsterne vil være størst dér, hvor præsterne kan byde ind med fleste forskellige kompetencer.

5.300 sognebørn banker på: Må vi låne jeres kirke?

Herlufsholm Kirke ved Næstved skulle renoveres, og nu er hele sognet simpelthen rykket ind hos naboen i **Sct. Peders Sogn**. Det udfordrer gamle vaner og de små forskelle bliver synlige. Men samarbejdet giver også nye muligheder.

Tekst og fotos: Rasmus Birkerød

Flere familier kender det så udmærket.

Faster, onkel og deres tre børn må rykke ud af deres hus i en periode. Ved en familiefødselsdag stiller onkel et henkastet spørgsmål:

- Øhh ... må vi bo hos jer en tid?

Svaret giver sig selv. Selvfølgelig. Man er jo familie. Udfordringerne opdager man først, når familien er flyttet ind. For så kommer man tæt på hinanden. Pludselig står det klart, at familievaner ikke er universelle.

Deler kirke

Samme historie hos kirkerne i Næstved.

Her tvang en renovering af kirken Herlufsholm Sogn til at finde et overbærende familiemedlem. Det lykkedes i Sct. Peders Sogn. Siden 13. maj har de to sogne været helt tæt på hinanden. De har simpelthen delt Sct. Peders Kirke midt i byen.

- Vi har kirken hver anden weekend, fortæller Poul Sandberg, der er menighedsrådsformand i Herlufsholm Sogn. Han er mødt op i kirken sammen med Karen Marie Bøggild, der er præst i Sct. Peders Sogn.

- Det fungerer sådan, at hver anden søndag er det Herlufsholm-folk, der bemande gudstjenesten. Det vil sige med Herlufsholm-præst, Herlufsholm-kordegne, Herlufsholm-organist, Herlufsholm-kirketjener og Herlufsholm-korsangere, siger Poul Sandberg.

Det er der jo ikke meget samarbejde i, kan man mene. Men der tager man fejl. For det har vist sig, at der er masser af små uventede detaljer og forskelle, der skal vendes, drejes og samarbejdes om.

Detaljerne

Kirkebilen, for eksempel.

Her har Herlufsholms kirkegængere altid været vant til at betale 30 kroner for at køre med. I Sct. Peders er det gratis. Og når nu Djævelen ligger begravet i detaljen, så skal den slags klares, inden han farer op og skaber uro.

- Vi har løst det ved, at så længe vores kirke er under renovering, så er kirkebilen også gratis for vores kirkegængere, fortæller Poul Sandberg.

Alterbuketter blev et andet tema

- For vores menighed i Sct. Peders Sogn er det vigtigt, at folk møder noget storslået, når de kommer ind i kirken. Alter-

buketten er en del af det. De rutiner, der er forbundet med det, ville vi ikke slip på, fortæller Karen Marie Bøggild med et smil.

For spørgsmålet meldte sig jo, når sognene kun har kirken hver anden weekend. Hvem skal betale?

Nu er løsningen blevet, at sognene betaler regningen hver anden måned, og dermed sparer alle penge.

“Og når nu Djævelen ligger begravet i detaljen, så skal den slags klares, inden han farer op og skaber uro.”

Og så var der børnekirken.

Herlufsholm er et sogn med ekstraordinært mange barne dåb, fordi mange forældre uden for sognet føler sig knyttet til kirken via kostskolen. 20-25 børn til gudstjeneste er helt normalt. For dem arrangerer Herlufsholm børnekirke – men hvordan laver man børnekirken midt inde i Sct. Peders kirke, hvor akustikken egner sig mere til orgelspil end børnelege? - Dér var vi virkelig udfordret, fortæller Poul Sandberg. Men vi er endt med at låne Sct. Peders sognegård. Den ligger på den anden side af en trafikeret vej, så nu har vi nogle voksne til at følge børnene derover, og så laver vi børnekirken dér.

Eksperimenter

Karen Marie Bøggild ser positivt på det samarbejde med nabosognet, som renoveringen har ført med sig.

Nu skal hun sammen med Herlufsholm-præsten Henning Marcher holde fælles høstgudstjeneste ligesom de to vil forsøge sig med ”dialog-prædiken”. Det vil sige ned fra prædikestolen og ud på gulvet foran menigheden. Herfra er prædiken foldet ud som en samtale med spørgsmål, svar og undren – og eventuelt med rekvisitter.

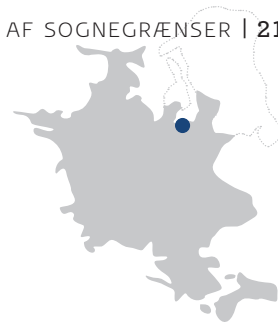
Gudstjeneste hver onsdag

Samtidig betyder samarbejdet, at når sognene deler kirken, så er der overskud af præstetimer, fortæller Poul Sandberg. Derfor tilbyder sognene nu på skift eller i fællesskab gudstjenester hver onsdag aften i Sct. Peders Kirke.

Det har åbnet op for helt nye eksperimenter. Sognepræst Henning Marcher holder for eksempel meditative ”taizé”-gudstjenester. Thomas Horneman-Thielcke står for ”we-go-silent”-andagter, mens Karen Marie Bøggild også har nye tiltag på tegnebrættet.

- Jeg har fået tid til at sætte nye ting i gang og prøve dem af. Så nu begynder jeg på gravidsamtaler i slutningen af august sammen med en kollega i nabosognet, fortæller hun.

Roskilde Domprovstis Kirkehøjskole

Et sognesamarbejde kan også angå undervisning af sognebørn i alle aldre. I **Roskilde Domprovsti** har der henover foråret igen været holdt kirkehøjskole for de mange interesserede. Stiftsbladet har bedt en af initiativtagerne fortælle læserne om det interessante arbejde. Vi giver ordet til...

Tekst og foto: Jes Nysten

Projektet går tilbage til 2010-11, hvor en gruppe præster lagde grunden til Kirkehøjskolen med det udgangspunkt, at "der er nogen ting, det er bedre og sjovere at gøre i fællesskab".

Man fik inddraget menighedsrådene i samarbejdet i forbindelse med samtaler om, hvad sognene kunne gøre bedre sammen. Man havde bl.a. erfaret, at de traditionelle aftenmøder i præste- og sognegårde dels konkurrerede indbyrdes, dels var tiden måske løbet fra "aftenmøder, kaffe og wienerbrød". Disse overvejelser var med til, at rådene tilsluttede sig ideen om og iværksættelsen af en kirkehøjskole.

Der var dengang – og siden – enighed om, at Kirkehøjskolen skulle være et fælles projekt i provstiet, så et kirkehøjskoleudvalg blev nedsat, sammensat af lægfolk og præster fra provstiet. Udvalget havde til opgave at definere et formål, et mandat og hvad man forstod ved en kirkehøjskole i Roskilde Domprovsti. Provstiet svarende geografisk til Roskilde Kommune.

Man fandt, at indholdet i foredragene skulle have et historisk, kunstnerisk og/eller teologisk omdrejningspunkt. Foredragene skulle være lø-

dige og udadvendte, så de kunne skabe en levende dialog mellem deltagere og foredragsholdere. Der skulle være tale om undervisning snare end underholdning, således at der var et læringsaspekt, og at man derfor både skulle have foredrag og mulighed for debat efterfølgende. Udvalget har således søgt at finde ret kendte foredragsholdere, når der kan laves en aftale med disse til en rimelig pris.

Rundt om i provstiets sognegårde

Af det første program fra foråret 2012 fremgik følgende:

"Kirkehøjskolen er et fælles initiativ rettet mod voksne. Kirkehøjskolen er et tilbud til alle, der har interesse for at høre om og diskutere væsentlige spørgsmål om liv og tro, kirke og kristendom. (..) En kursusrække med et fælles tema – og afholdt rundt om i provstiets sognegårde".

Programmet indledes med fælles morgenmad og sang. Formen skulle være, at man så vidt muligt kom rundt i alle provstiets sogne ved at lade møderne gå på omgang, og at man som deltager skulle tilmelde sig hele pakken med fire oplæg pr. sæson til en deltager pris af 250 kr. pr. sæson, nu 300 kr. pr. sæson. Det betyder, at Kirkehøjskolen dermed næsten er selvfinansierende, og herudover stiller Provstiudvalget en mindre underskudsgaranti til rådighed efter behov.

Kirkehøjskolen havde i de første år ca. 50 deltagere pr. sæson. Det er med årene blevet til omkring 80 deltagere pr. sæson, med mange gengangere. Med det antal deltagere, har Kirkehøjskolen måttet lægge sig fast på at benytte de 4-5 største sognegårde i provstiet.

Udover det faste sæson program, har Kirkehøjskolen også været på en prov-

stirejse i foråret 2015 for at søge efter "det Lutherske" i Erfurt, Wittenberg, Weimar og Leipzig.

Sognet er stadigvæk grundenheden i den danske folkekirke – men en provstihøjskole kan heldigvis være omdrejningspunkt for at samarbejde på tværs i provstiet.

Jette Rander Laage-Petersen,
Jens Arendt og Jes Nysten

FAKTABOKS

Eksempler på temaer i Kirkehøjskolens foredragsrækker:

- Forsoning
- Hvad er et menneske?
- Kierkegaard som kristen tænker
- Gudbilleder
- Tro og viden
- Salmebogen som folkelig bibel Om Gud og os
- Efter reformationen – Hvad samler – hvad skiller? Hvad lærte vi af hinanden?
- Aldrig mere krig? 100 året efter 1918.
- At miste! – hvordan passer vi på det, vi ikke vil miste?

Forsamlingen lytter til fysiker Holger Bech-Nielsens foredrag i rækken "Tro og videnskab".

Samarbejde på tværs giver mening og udvikling

Et af de mange forslag, der står at læse i Kirkeministeriets idékatalog – forsogifolkekirken.dk/ – er en opfordring til menighedsrådene om at samarbejde på tværs af sognegrænser. Denne opfordring har de syv sogne i den tidligere Bjergsted Kommune i Kalundborg Provsti bestemt ikke siddet og ventet på, idet der her i flere år har fungeret et godt samarbejde, som er i fortsat udvikling. Stiftsbladet kiggede forbi, da der blev drukket morgenkaffe bag sognehuset i Bregninge.

Tekst og fotos: Otto Lundgaard

Forsamlingen bliver fuldtallig, da Henrik klokken lidt over 9 ankommer som den sidste. Han har en skål nyplukkede kirsebær med fra haven og sætter den midt på bænkebordet. Her står den dekorativt og lader sit indhold stråle blandt hvide kaffekopper, blanke termokander og det grove bænketræ.

Efterhånden som vores samtale tager form, er det svært ikke at notere sig symbolikken i det passerede. Dels kan kirsebærrene sammenlignes med fx kirkesølvet ved, at de er smukke at betragte, men først får værdi, når de kommer til gavn ved at blive brugt – og dels bliver tidsangivelsen "Det var før du kom, Henrik" mere end én gang brugt med smil, efterhånden som fortællingen om det fælles kirkeliv på tværs af sognegrænserne folder sig ud. Hvilket også er grunden til, at vi er samlet på denne solbeskinne torsdag morgen i haven bag sognehuset.

Der bor godt 8.000 sjæle i de tre pastorater **Bregninge, Bjergsted** og **Alleshave sogne, Viskinge** og **Aunsø sogne** samt **Føllenslev** og **Særslev sogne**. Rundt om bordet sidder seks kirkefolk bænket med to repræsentanter fra hvert pastorat. Sognesamarbejdet bliver under ét kaldet "Gl. Bjergsted", som indtil kommunalreformen i 2007 var navnet på kommunen, hvor sognene hørte hjemme. Samme reform medførte tillige, at sognene skiftede fra Ods og Skippinge til Kalundborg Provsti, - men som Henriks præstekollega Sanne fortæller, så går samarbejdet endnu længere tilbage, hvilket har givet sognene en særlig historik i det ny provsti.

Historikken bliver meget passende fortalt i fællesskab og af sognepræsterne Henrik Gert Olsen, Sanne Bojesen Kristensen og Christina Morsing, menighedsrådsmedlemmerne Una Arleth Andreasen og Lotte Chorfinsen og organisten Jens Peter Jensen. En årsag til, at historikken er særlig, men også betragtelig, er at den strækker sig langt tilbage, faktisk må vi gøre brug af tidsangivelsen "Det var før *nogen* af de tilstedeværende præster kom".

FAKTABOKS

De syv sogne har otte kirker under sig, idet Nekselø Kirke er tilknyttet Føllenslev Sogn.

En anden årsag er den udvikling, som de mange ideer og tiltag har ført med sig. Og stadig gør.

Fællesgudstjenester og markedsbod uden for kirkemuren

- Det er jo før vores tid, fortæller Christina, da der bliver spurgt til, hvad der satte sognesamarbejdet i gang. - Sannes og mine forgængere - Sven og Karen-Bolette - fandt ud af, at man hver sommer måtte have en gudstjeneste ude på Vesterlyng, vores lokale strand- og campingområde. Den har så kørt siden 2003, og vi tre har overtaget den. Sanne og jeg kunne i hvert fald mærke, at det skulle vi ikke lave om på.

- Folk spørger et halvt år i forvejen: "Hvornår skal vi til Lyngen?" De kommer langvejs fra, så den skal bibeholdes, tilføjer Sanne om Vesterlyng-gudstjenesten, der samler folk en hverdagsaften i august.

- Vi organister og kirkesangere har arbejdet godt sammen. Vesterlyng er speciel på den måde, at vi tager musikere med ude fra. Kender jeg nogen, der kan spille et eller andet, så kommer de og spiller, forklarer Jens Peter, der selv spiller harmonika og ofte har inviteret en klarinettist med i den levende musik.

- for det er nogle fælles træk, som gør, at man udvikler sig.

Den ene friluftsgudstjeneste førte den næste med sig. Anden pinsedags-gudstjenesten kom til - og blev siden overtaget af provstiet - og for en halv snes år siden begyndte Gl. Bjergsted-sognene at holde fælles gudstjeneste anden påskedag; den nyeste knop på det fælles træ er anden juledags-gudstjenesten. Andenhelligdags-gudstjenesterne har også det gode med sig, at flere organister og kirkesangere samlet i samme gudstjeneste skaber mulighed for flere musikkindslag; dertil er prædikanten altid den ikke-lokale

FAKTABOKS

Præsterne i de syv sogne er alle blevet indsat i embedet indenfor de sidste ti år. Christina Morsing (Bregninge, Bjergsted og Allerslev) tiltrådte i 2008, Sanne Bojesen Kristensen (Viskinge og Aunsø) i 2009, og Henrik Gert Olsen (Føllenslev og Særslev) i 2012.

præst. Tingene byttes rundt, ligesom gudstjenesterne holdes på skift i kirkerne. Og det virker.

Også på den årlige markedsdag i Snertinge har sognene deres egen bod. - I stedet for, at vi erkendte, at der ikke var nogen, der kom til os, så måtte vi hellere komme til dem, erindrer Christina. - Dengang det blev holdt som et kræmmermarked over to dage, lavede vi også gudstjeneste i ølteltet. Vi havde gudstjeneste i den ene ende og baren i den anden. Jo, folk undrede sig lidt, når de skulle ind og have en øl og blev mødt af en person i en sort kjole eller af et børnekor, der stod og sang -

- Men det fungerede sådan set meget fint, falder Henrik ind. - Og netop her behøvede man ikke sidde i kirken og tænke på kroen ...

I boden tilbydes kreative ting til børnene, spørgsmål og placher til de voksne samt kaffe og kage, som de ældre jo altid godt kan lide - et synspunkt, der flere gange undervejs i vores samtale erkendes med et smil. Der kommer mange besøgende i boden; men det fornemmes, at det vigtigste, der sker i boden, er mødet, der opstår mellem mennesker.

- Det er noget, menighedsrådene har besluttet at være med i, pointerer Una.
 - Og det er vigtigt at få med, for det er nogle fælles træk, som gør, at man udvikler sig. Det her var så en måde at gå ud og sige, vi er ganske almindelige mennesker, som ønsker at have en hyggelig snak, og det er lige præcis det, markedsdagen gør - at man får snakket med alle mennesker. Børn som unge som gamle. Det er hele tiden netværket, der gør, at der bliver fortalt om os. Det er det, der er så vigtigt nu om dage, og det er fremtiden - det, der er samfundet nu, dét er vores netværk.

Det fælles, der griber om sig

Ønsket om et fælles kirkeblad skulle vise sig at være så stærkt, at det på sigt kom til at styrke sognesamarbejdet endnu mere. For 6-7 år tilbage blev der indgået aftale med den lokale ugeavis om en fælles kirkeside, suppleret med en tremåneders gudstjenestepan til at ligge fremme i kirkerne, på aktivitetscentre, plejehjemmene m.v. Erkendelsen af at det var nødvendigt med et forum bag den fælles kommunikation samt de økonomiske rammer, resulterede i ideen om fælles menighedsrådsmøder to gange om året. Og det skulle vise sig, at der var andet og mere at mødes om.

Med tiden har de fælles menighedsrådsmøder udviklet sig til et forum for fælles aktiviteter og projekter, også motiveret af indbudte talere, der har inspireret menighedsrådene til nye ideer og tiltag.

- I stedet for at det bare er os præster, der aftaler, hvad vi vil lave sammen, så syntes vi, at vi skulle have et fælles aktivitetsudvalg. Så en del af vores aktivitetsbudget går til fælles projekter. Det fælles aktivitetsudvalg består af to medlemmer fra hvert menighedsråd samt personalet, og så finder vi ud af, hvad der skal ske af koncerter og foredrag, fortæller Christina.

I det hele taget er den fælles kontakt, også den uformelle, et bærende element i sammenhængskraften de syv sogne imellem.

- Jeg er meget glad for det samarbejde, siger Lotte. - Er glad for at formændene for menighedsrådene mødes de par gange om året og planlægger, hvad det fælles menighedsrådsmøde skal indeholde. Og jeg er meget glad for mine kolleger, der har flere års erfaring.

Det fælles samarbejde har også givet resultat i opstart af babysalmesang, der kvartalsvis kører på skift i de sogne, hvor der er født flest børn, og som ledes af en medarbejder, aflønnet af samtlige menighedsråd. Også en aftale om fælles kordegnestand samt indbyrdes afløsning organisterne og kirkesangerne imellem er det blevet til.

Fremtiden

Uden at ville svælge i buzzword'et "vækst" tillader jeg mig til sidst at spørge til fremtiden. Den er der også tænkt på. Menighedsrådene i hvert pastorat er allerede slået sammen til ét råd og med repræsentanter fra alle sogne; men som en af de tilstedeværende erklærer, og uden at blive modsagt: - Det er det første skridt, at vi bare vil være ét sogn med os selv.

Det er et ønske, der gælder for hvert af de tre pastorater.

- Vi har Svebølle By, den er opdelt i to sogne. Og folk aner ikke, hvilket af de to sogne, de bor i. Det finder de først ud af i forbindelse med konfirmation eller begravelse, forklarer Lotte, og Una tilføjer: - Jeg så gerne, at vores sogne (i pastoratet, red.) blev lagt sammen. I 2016 fik vi besluttet det hos os, og det tog vi så op med menigheden året efter, der gik med på, at vi skulle sammenlægges. Vi har en ansøgning liggende hos Kirkeministeriet.

I det hele taget er udviklingen til at tage og føle på. Det giver mening at være fælles, også når det gælder det almindelige kirkeliv - altså uden for fællesgudstjenester og ditto arrangementer. Som Henrik påpeger: - Inden for atomfysikken taler man om "den subkritiske masse". Det er dér, hvor det hele går i stå, fordi det bliver så småt, at man ikke kan holde massen i gang.

FAKTABOKS

Årets gudstjeneste på Vesterlyng holdes torsdag den 23. august kl. 19.00.

- Inden for atomfysikken taler man om "den subkritiske masse". Det er dér, hvor det hele går i stå, fordi det bliver så småt, at man ikke kan holde massen i gang.

- Et ønske for Gl. Bjergsted-samarbejdet kunne være, at lidt flere fandt ud af, at der ikke er så meget vand i Bregninge Å, at man ikke kan køre over den, og at Bregningebakken ikke er så høj, at man ikke kan bestige den, erklærer Christina, inden Henrik får det sidste ord - også med et iboende håb:

- Jeg har faktisk tænkt nogle gange - og det ved jeg ikke, om man skal have tilladelse til - at hvis man har en søndag, hvor der sidder fem nede i kirken, og sige: Ved I hvad, skal vi ikke hoppe ned i bilerne og køre til Bregninge eller til Viskinge og holde gudstjeneste med dem dér?

Da jeg sidder i bilen og lægger den røde Bregninge Kirke bag mig, tænker jeg, men ikke for mig selv: "To be continued". Det bliver spændende at følge den videre udvikling i det fælles kirkeliv i denne del af Kalundborg Provsti.

Tre modne kirsebær fra præstegårdshaven symboliserer det gode samarbejde mellem de tre pastorater i Gl. Bjergsted.

Ingeborg kendte sin sognegrænse

Tekst: Peter Fischer-Møller. Foto: Otto Lundgaard

Engang var hvert sogn i Danmark en lille verden for sig med skole og idrætsforening og brugs og forsamlingshus og alderdomshjem og kirke.

Der var stadig noget af den verden tilbage, da jeg blev præst på Midtsjælland i 1984.

For eksempel var der den gamle graverkone Ingeborg i **Ørslev**. Hun havde tjent under 6 præster. Jeg var endnu en ny præst med nye mærkelige ideer. Med et glimt i øjet sagde hun til mig:

- Det er nu ikke som i pastor Birkes tid.

Det var helt rigtigt, for pastor Birke var død i 1931!

Ingeborg havde boet hele sit liv i Ørslev, bortset fra de 6 måneder hun havde været ude at tjene hos en gårdmand i nabosognet Terslev.

Da plejehjemmet i Ørslev blev bygget om til ældreboliger, tog Ingeborg mig til side og sagde:

- Peter, hvis jeg bliver så svag, at jeg ikke kan klare mig herhjemme mere, vil du så ikke sørge for, at jeg bliver slået ned ved sognegrænsen?

Det kunne jeg ikke love Ingeborg, men vi kunne bede en stille bøn sammen, og nogle år senere sov Ingeborg stille ind i sit hjem.

Idé til kirkebio

Mennesker mødes på tværs af det, der umiddelbart skiller os – det er et tema, vi kender fra mange fortællinger, også på film. En af de bedste er dansk og et oplagt forslag til næste kirkebio-sæson. Her følger en anmeldelse samt anbefaling.

“Italiensk for begyndere” Instruktion: Lone Scherfig, Danmark 2000

Filmen er en hjertevarm beskrivelse af en gruppe forpinte og ensomme mennesker, der ikke kan få hold på deres liv, og som derfor tumler rundt mellem hinanden som rene livsdilettanter. Den kombinerer en skarp og intelligent påpegning af, hvordan ensomheden ligger lige under vor tids pæne overflade med en afvæbnende humoristisk skildring af disse eksistenser.

Den ægte humor er jo dybt alvorlig, og den viser sig i den varme og sympati, der ligger som en understrøm i filmen. Her peges der ikke fingre eller fnises ad disse åh, så almindelige mennesker, men vi griner sammen med dem. Gennem hele filmen bevarer de deres værdighed og stolthed som mennesker: De tages alvorligt! Netop heri kan man lodde den ægte humor: ingen udhængning og latterliggørelse. Men varme og dybde – og filmen lodder dybt i sin beskrivelse af den lammende og livsødelæggende ensomhed. Filmen lægger ikke fingrene imellem i sin beskrivelse af den forråelse og ydmygelse, der rammer mennesker i den situation, og flere af sidefigurerne må da også betale prisen i form af sindssyge og stærkt misbrug.

Alligevel er der så meget livsoverskud i filmens hovedpersoner, at de trodser ensomheden og tomheden: De finder sammen på et begynderkursus i italiensk! I takt med at de langsomt får mere og mere hold på dette smukke, men svære, sprog, får de også mere og mere hold på deres liv! Derfor bliver dette begynderkursus i italiensk i virkeligheden en slags begynderkursus i livet. De finder i fællesskab nogle ressourcer frem, der gør, at de forhåbentlig bliver i stand til at dæmpe op for ensomheden og elendigheden. Smukkest bliver det beskrevet i Peter Gantzlers impotente og lidt dumme,

men hjertensgode fyr, der forelsker sig i en lille italiensk skønhed – uden at kunne kommunikere med hende. Men filmen insisterer alligevel på, at kærligheden 'brænder igenem' alle barrierer, også generthedens. For 'hjerterets sprog' er heldigvis universelt uanset modersmål.

© Zentropa Productions

Holdet kommer af sted på den klassiske dannelsesrejse til Venedig, og der forlader vi dem i filmen. Men der er ingen tvivl om, at når de vender tilbage til den trøstesløse danske hverdag, så er det med et 'sprog', der sætter flere farver på deres liv, og næste sæson kaster de sig helt sikkert ud i 'italiensk for lidtøvede', 'livet for lidtøvede', så med tiden skal de såmænd nok få styr på det hele!

Man kan godt fornemme, at instruktøren Lone Scherfig har arvet en del fra sin grandonkel: Hans Scherfig. Først og fremmest det skarpe blik for det, der ødelægger livet mennesker imellem, men også en god portion idealisme: Disse menneskers vilkår kan ændres! Til gengæld fornemmer man, at hendes satire og humor er varmere end Hans Scherfigs. Hun har mere hjerte for sine figurer, end han vist havde. Der ligger også en overraskende positiv holdning til kirken i

filmene – noget, vi heller ikke finder hos den 'gamle' Scherfig.

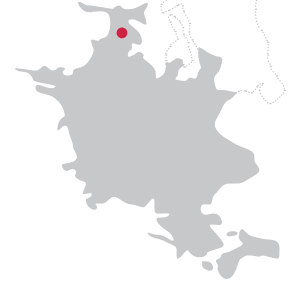
Det er sjældent kirke og præster integreres i tidens store eller små fortællinger som en selvfølgelig del. Normalt bliver det kirkelige nærmest en karikatur – en vittighed. Den unge vikarpræst fremstår som en naturlig og vigtig person i fællesskabet – ikke noget påtaget eller anstrengt i den rolle, der spilles fint afdæmpet af Anders W. Berthelsen.

Vi trænger alle til engang imellem at komme på et 'sprog'-kursus og få opfrisket det sprog, der danner fællesskaber i stedet for det daglige sprog, der i al for høj grad sætter grænser, trækker linjer og skaber ensomhed.

Jes Nysten, Kirke og Film

FAKTABOKS

Foreningen Kirke og Film har til formål at formidle oplysning, opmuntring og inspiration mellem kirkens verden og filmens verden. www.kirkeog-film.dk

ALLE BØRN HAR RET

Tekst: Otto Lundgaard

Torsdag den 31. maj kunne man i **Vig Kirke** opleve klovne i alle størrelser - men især i de helt små.

Klokken var 10 om formiddagen, da børnene fra dagplejen kom til kirken i barnevogne, pyntet med balloner og blomstergrene. Også børnene blev pyntet med klovnesminke og røde næser, så de kunne ligne de glade kirkesangere, der festligt tog imod dem - og præsten Annette, som iførte sig store klovnesko, rød næse og paryk, mens hun fortalte børnene om betydningen af at blive ved med at lege hele livet og mærke glæden ved at lege. Og det kom børnene selvfølgelig til i sognegårdens have, da gudstjenesten var forbi.

Præsten, kirkesangerne, alle havde røde næser på - også børnene, der nysgerrigt tog dem af og på igen ...

Arrangementet er blevet til i samarbejde mellem sognepræst Annette Berg, dagplejerne i byen og plejecenteret Baeshøjgaard, og baggrunden for arrangementet er Børnenes Grundlovssdag, som ifølge dagplejeleder Anette Haudal er ved at blive en fast tradition i Odsherred Kommune.

- Der er andre kommuner, der markerer denne dag, fortæller Anette Haudal, - forældreforeningen FOLA støtter med økonomiske midler, hvis der er behov for det. Vi fik bevilget penge til engangskameraer, som børnene har taget billeder med. Billederne udstilles den 8. september på Odsherred folkemøde.

Ved gudstjenesten talte Annette Berg også om børns rettigheder og hvad der skaber et godt børneliv. Blandt de sange, der blev sunget, var Kim Larsens "Alle børn har ret", som er skrevet til FN's Børnerettighedsdag, men som også kan synges op på Børnenes Grundlovssdag. Samt aflyttes på youtube.com og det skulle I tage at gøre.

- Vi oplever, det er en god ide at samarbejde med kirken om netop dette, afslutter Anette Haudal. Og der er allerede sat X ved den 29. maj næste år.

FAKTABOKS

I 1996 besluttede en række fagforeninger og organisationer med interesse for børneområdet, at den 4. juni skulle være børnenes grundlovssdag, der fejres som en venlig, humoristisk og positiv markering af, at meget kunne gøres bedre på børneområdet.

Organisationerne bag børnenes grundlovssdag arbejder for, at alle, der træffer beslutninger om børn, både principielt og i det daglige, har børns rettigheder og vilkår som fokuspunkt i deres overvejelser.

Målgruppen for børnenes grundlovssdags-initiativet er voksne, der træffer beslutninger for børn; det være sig beslutningstagere i stat og kommuner, medarbejdere i institutioner og skoler samt forældre.

Læs mere på
www.boernesgrundlovssdag.dk.

Jesus på sporet!

Tekst: Rasmus Birkerod og Otto Lundgaard

Fotos: Rasmus Birkerod

8 30 børn og lærere fra Roskilde kommunes 2. klasser kom torsdag den 7. juni "På sporet af Jesus" foran Palæet ved Roskilde Domkirke.

Præster fra **Roskilde Domprovsti** havde klædt sig ud som bibelske personer, mens frivillige fra sognene havde påtaget sig opgaven som guider. Børnene blev inviteret tilbage i tiden - til Jerusalem omkring år 30. Selveste Jesus indtog selvsagt hovedrollen. Skuespilleren bag skægget havde da også gjort sig sine overvejelser, før han indtog den uvante rolle foran de mange børn.

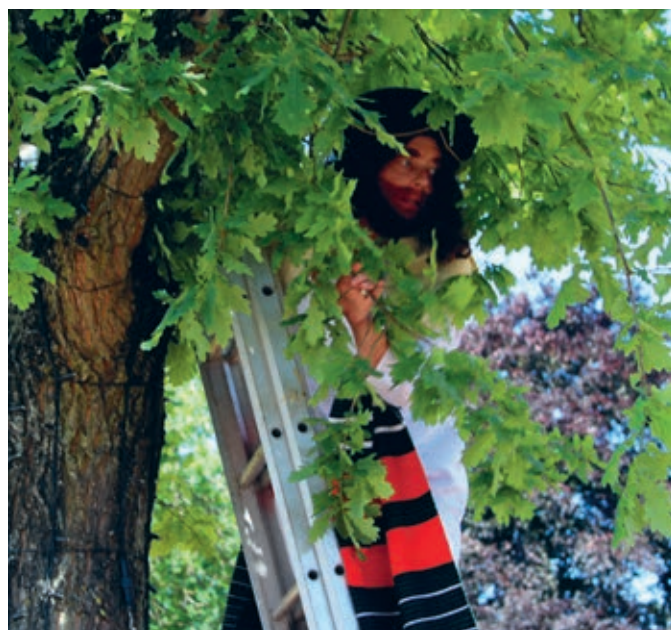
- Jeg skal finde ind til en myndighed, som jeg måske ikke har så meget privat. Jeg skal formidle den milde Jesus over for børnene. Samtidig skal jeg ikke være for lalleglad. Der skal være en vis stil over ham, lød det efterfølgende med et smil fra sognepræst Martin Ishøj iført hjemmesyet hørkjortel og ecco-sandaler.

Børnene mødte flere bibelske hovedpersoner, som Johannes Døberen, ypperstepræsten Kajfas, den blinde Bartimæus, Maria Magdalena og disciplen Peter.

Hele seancen blev sat i scene, da den romerske tolder Zakæus (domprovst Anne-Sophie Olander Christiansen) var kravlet op i træet foran Palæet for bedre at kunne se den ankomende Jesus. Jesus fik dog lokket den tøvende Zakæus ned fra træet igen til børnenes store jubel - og så gik turen gennem domkirken, indtil alle samledes til festen hos Zakæus.

Arrangementet "På sporet af Jesus" har kørt hver forår siden 2006 og støttes økonomisk af domprovstiet. Udvalget for skole-kirkesamarbejde i Roskilde Domprovsti, bestående af fem lokale præster, står bag. Sognepræst Elsebeth Garde Kjær fra Svogerslev var tovholder på projektet, der også er en logistisk opgave. I alt 900 boller og juice var bestilt til lejligheden.

- Det er et koncept, som jeg varmt kan anbefale at tage op, fortæller Elsebeth. - Der kommer meget positive tilbagemeldinger fra skolerne om, at præsterne er dygtige fortællere, hvilket jeg kun kan give dem ret i, og at børnene på meget kort tid får indblik i kristendommens centrale personer. De får en oplevelse, der også vil kunne huskes og kunne tages op, når der i skolen skal fortælles om påske: Der er Palmesøndagens indtog, Kajfas, der vil have Jesus taget til fange etc.

- Og så er det en sjov måde at være sammen som kollegaer. Selvfølgelig også en krævende dag at fortælle den samme historie 12 gange. Men det opvejes af, at man også møder klasser og lærere hjemme fra sit eget sogn, og i det hele taget oplever, at børnene virkelig er optaget af dagen.

Idéen til "På sporet af Jesus" stammer fra den tidligere præst og salmedigter Holger Lissner.

Udviklingscenter i Holbæk Provsti indvies

**CENTERET BLIVER
OFFICIELT INDVIENT
LØRDAG DEN 17. AUGUST
FRA KL. 16.00**

Fotos: Poul Kahr

Holbæk Provsti får et udviklingscenter med 12 arbejdspladser. Udviklingscenteret er en "udløber" af en visionsproces sat i gang af provstiudvalget i 2015 i et samarbejde med provstiets menighedsråd.

Huset vil rumme provstikontoret, regnskabssamarbejdet, skole-kirkesamarbejdet KVIST (som provstiet samarbejder om med Ods og Skippinge Provsti og fra 2019 også Ringsted-Sorø Provsti) samt provstiets kateketiske enhed. Centeret ligger i **Sdr. Asmindrup**, 7½ km syd for Holbæk.

Visionsprocessen bag det, som nu resulterer i udviklingscenteret, skulle afdække, hvilken konkret støtte menighedsrådene ønskede sig af provstiet for at få det lokale kirkeliv til at fungere. Det blev tydeligt, at man ønskede sig både konkret hjælp til løsning af administrative opgaver, især på HR-området – samt impulser til udvikling af det lokale kirkelige arbejde på det indholdsmæssige plan – i forkyndelse, undervisning og diakoni.

Dette udmøntede sig i provstiets fem visioner, som igen førte til forskellige tiltag, såsom:

- oprettelse af fælles kirkekontor
- ansættelse af korshærs- og diakonipræst
- projektansættelse af en pædagogisk-didaktisk medarbejder, som skulle hjælpe menighedsrådene med at starte minikonfirmandarbejde

- projektansættelse af en teologisk medarbejder, som skulle arbejde med dåb og styrkelse af befolkningens tilknytning til folkekirken
- oprettelse af en kvote på HR-området i provstiets konsulentvirksomhed
- oprettelse af en præstekvote i forhold til gudstjenesteudvikling.

Det sidstnævnte blev knyttet til kirken i Sdr. Asmindrup, som på baggrund af en menighedsrådsbeslutning i Vippe-rød Sogn med biskoppens godkendelse blev taget ud af brug, og som med midler, stillet til rådighed af A. P. Møller Fonden, bliver restaureret for et beløb på næsten 10 mio. kroner. Det er planen, at kirken fremover skal bruges som såkaldt liturgisk laboratorium for provstiets præster og menighedsråd. Alt dette blev muligt på baggrund af biskoppens aktive støtte til både menighedsrådets og provstiets planer.

Det er på baggrund af denne satsning på udvikling af folkekirkens gudstjenester, at provstiudvalget valgte at placere det nye udviklingscenter, som altså samler en del af de beskrevne nye funktioner og tiltag, umiddelbart ved siden af Sdr. Asmindrup Kirke.

Huset er byens gamle skole og fungerede senere som gravbolig med tilsluttet lokale til konfirmandundervisningen. Dette lokale er bevaret som udviklingscenterets møderum, som fremover også skal fungere som ramme for undervisningen i tilknytning til den eksperimenterende kirke.

FAKTABOKS

I kan læse mere om Holbæk Provstis fem visioner på www.holbaekprovsti.dk/provstiudvalg/visioner/

Folkemøde Møn

Fotos: Søren Schiøler-Linck

Alle sogne i **Stege-Vordingborg Provsti** ventes at repræsentere folkekirken på Folkemøde Møn, som kalder både unge og ældre til i dagene fredag den 24. - lørdag den 25. august.

Folkemødet er på fem år vokset støt til et omfang, der i år har rykket de gode folk fra Askeby til Stege for at mødes dér. Og her vil de lokale kirkers menighedsrådsmedlemmer og præster være at møde på folkekirkens stand.

- Vi repræsenterer folkekirken og vil samtale om alt mellem himmel og jord, oplyser provstiets tovholder på Folkemøde Møn,

Søren Schiøler-Linck, der hellig og søgn er sognepræst i Vordingborg. - Det kræver lidt gå-på-mod at stikke postkort i hånden på deltagerne på folkemødet, den form for markedsføring er vi jo ikke så vant til. I gamle dage kaldte man det mission, men vi tror på, at dialog og samtale er langt mere dækkende anno 2018.

Dialog og samtale kræver opmærksomhed, og også her har kirkerne lagt sig godt i selen med store roll-ups, stemningsfuld livemusik og t-shirts, der udleveres på selve folkemødet. Alle folkemødedeltagere, der møder kirken på standen, kan få serveret smagsprøver på altervin fra portvinshuset "Messias", bolsjer pakket i grøn folie med folkekirkens logo - men nok bedst af alt: et møde og en samtale.

- Vi er rigtig glade for den opbakning, vi indtil nu har mødt, og ser frem til sammen at præsentere folkekirken til Folkemøde Møn, afslutter Søren Schiøler-Linck.

FAKTABOKS

For mere information om Folkemøde Møn henvises til deres hjemmeside www.folkemodemøn.dk.

Samarbejde om kunst i kirken

**DER VIL VÆRE
ÅBNINGSCEREMONI
VED SLAGELSE KLOSTER
LØRDAG DEN 10. NOVEMBER
KLOKKEN 10.00**

Tekst: Rasmus Birkerod og Otto Lundgaard

Menighederne på Slagelse-egnen kan også se frem til samarbejde på tværs af sognegrænser i det kommende efterår, for her går 10 kirker i **Slagelse Provsti** sammen om at udstille kunst i kirkerne. Det sker i samarbejde med Slagelse Turistforening.

Ca. 20 indbudte kunstnere deltager og vil være til stede i kirkerne, når projektet løber af stablen i dagene den 10.-11. november. I hver af de 10 kirker udstiller hhv. en billedkunstner og en skulptør.

Blandt de lokale kunstnere er Ina Christensen, hvis malerier bliver udstillet i Nordrup Kirke. På redaktionens opfordring har Ina Christensen venligst stillet nogle af sine værker til rådighed. De to, vi har valgt at vise, har et fælles tema: en tilbagevendende optagethed af "mellemrum" - for hvad er det, der sker, hvor himmel og jord mødes?

Udstillingerne omfatter over 100 billeder og ca. 70 skulpturer. Et lignende projekt er aldrig tidligere blevet gennemført i Danmark, oplyser Slagelse Turistforening.

Billederne er gengivet med kunstnerens tilladelse.

Mindre selv - mere fælles

Hvis menighedsrådene undrer sig over, hvor deres lokale præster dog er blevet af i dagene lige efter friluftsgudstjenesten anden pinsedag – så er der mere end 50% sandsynlighed for, at de er samlet på Liselund til årets stiftspræstestævne. Det er stedet, hvor man ikke kan være i fred for gode kolleger – og tak for det! Stiftsbladet var med (igen) i år og bringer her nogle nedslag fra den gode og opbyggelige stemning.

Tekst og fotos: Otto Lundgaard

Under årets tema "Mindre selv - mere fælles" havde over 130 af stiftets præster, også mange nyansatte, sat hinanden stævne på Liselund. Ideen bag temaet var, fortalte biskoppen i sin velkomst, at sætte Helligånden og tidsånden i spil med hinanden – og hvor Helligånden er Gud, der kommer til os, binder sig med os og binder os til hinanden. Og i det store, kristne fællesskab henter vi som individer vores identitet, men forpligter os også.

Under festmiddagen blandes man på tværs af sognegrænser, af anciennitet, af alder! Festmiddagen afrundes som altid med revy, og igen i år var der hæder til en vis person med tak for de ti år, han hidtil har givet. Her ses hæderspersonen til højre iført pandelampe samt en plakat med en ægte Grøn Kirke - der er vist sket noget med de markante domkirkespir ...

Temaet for stiftspræstestævnet var lånt fra en kronik af stævnets sidste taler, teaterdirektør Jon Stephensen, der gav et præcist billede af den tid, vi er kirke i. - I dag har vi en dyb tro på os selv. Det er godt, men vi har som samfund mistet troen og er i stedet blevet skråsikre, har vænnet os til at få svar på alt, sagde han. - Vi stilles hele tiden til regnskab, men kun Gud er den perfekte. Ham bruger vi bare ikke, men gør os selv til Gud. Vi er blevet gode til at leve alene, overlever men er ikke lykkelige. Tilgivelse er imidlertid afgørende for at kunne overleve som menneske. Mennesker behøver mennesker.

Der var stående bifald til arbejdsgruppen bag årets præstestævne. Vi glæder os allerede til næste år.

Når kirkens folk mødes

Tekst: Otto Lundgaard. Fotos: Christina Mølbech, med mindre andre fotografer er angivet

Det er et på én gang højtideligt og festligt syn, når processionen af præster sætter i gang fra Konventhuset og træder syd om Domkirken, mens klokkerne kalder til gudstjeneste. De mere end 70 provster og præster samt emiriti blev - som det sig hør og bør - ført an af biskoppen og stiftamtmand Henrik Grunnet.

Mens vi venter ... Dette billede er kirkegængerne af gode grunde afskåret fra at betragte, eftersom det er taget under bedeslagene. Men flot ser det ud.

Hvert år i juni indbyder Stiftet til Landemodegudstjeneste i Domkirken.

Landemodets officielle titel er Skt. Johannes Landemode; deraf tidspunktet på året, som er onsdagen før sankthansfejringen. Som det fremgår af billedet, var der igen i år fin opmærksomhed omkring arrangementet. Her taler biskop Peter Fischer-Møller med pressens repræsentanter fra TV Øst og Dagbladet.

Lad os på dette sted slå fast, at Landemode INTET har med præstemode at gøre, trods talrige morsomme kommentarer à la "Hvor det dog må være nedslående at gå til fest for blot at konstatere, at vi er flere, der er mødt op i samme model". Den opmærksomme læser vil dog iagttagge, at enkelte præster også var iført den klassiske, mørke skjorte med hvid indstiksflap.

Her er vi atter samlet i Palæets gård, genkendelig på murenes karakteristiske varme, gule farve.

Oven på gudstjenesten må det være rart med en rygepause. Cigaren bag røgen tilhører provst emeritus Simon A. Nielsen.

Karin Bundgaard Nielsen og Anna Helleberg Kluge blev kreeret som provster for hhv. Ods og Skippinge og Næstved vestlige Provsti. I sin fine tale mindede biskoppen de nye provster om, at vi ikke skal adskille det åndelige og det materielle fra hinanden - for midt i alt bolet lyder evangeliet til os om, at den opstandne Kristus møder os i kirken, parat til at tage fat. Som biskoppen forklarede, var kvinderne ikke tomhændede, da de påskemorgen gik ud til graven; de havde taget salver med og havde således udfoldet deres engagement i handling. Således er også vi i den opstandne Frelzers og livets tjeneste i vores gerning.

FAKTABOKS

"Emeritus" er en betegnelse, oprindeligt anvendt om en udtjent, romersk soldat. I dag anvendes den for præster og lignende, der er udtjent i den forstand, at de er fratrådt tjenesten grundet pensionering. Dog har de lov at vikariere for præstekolleger samt, som her: deltage i Landemode.

I kirken går det an at bruge mikrofon, når evangeliet skal deles. Uden for kirken er det en større udfordring, når biskoppen skal kalde præsterne sammen i anledning af de obligatoriske gruppebilleder, der naturligvis hører Landemodet til. Men de kendte hyrden på hans røst, som skrevet står.

En kommende provst emeritus i samtale. Der var blomster og takkeord til Vagn Birk Jensen, Næstved østlige Provsti, som grundet kommende pensionering deltog ved sit sidste Landemode som provst. (Foto: Otto Lundgaard)

Vi synes, læserne skal have lov at opleve det store præstegruppebillede fra en anden vinkel. Fotograferne har taget opstilling, alt imens biskoppen kæmper med sine præsters evner til at rykke sammen og bringe de mindste forrest i geledet, så alle kommer synligt med på billedet. (Foto: Otto Lundgaard)

Et andet gruppebillede, der også har sin berettigede plads i Stiftsbladet, er billedet af alle jer, som udgør - ja, som er Stiftsadministrationen. Her får vi sat ansigt på jer og kan samtidig takke for jeres solide indsats.

Når kirkegængerne og præsterne er taget hjem fra gudstjeneste og reception, klæder de særligt indbudte Landemodedeltagerne om til civil og gør klar til det årlige Landemode-mode, hvor stiftets tilstand bliver diskuteret. (Foto: Rasmus Birkerød)

*Tak til alle, der mødte op og var med.
Vi ses igen til Landemode i 2019 - om ikke før?*

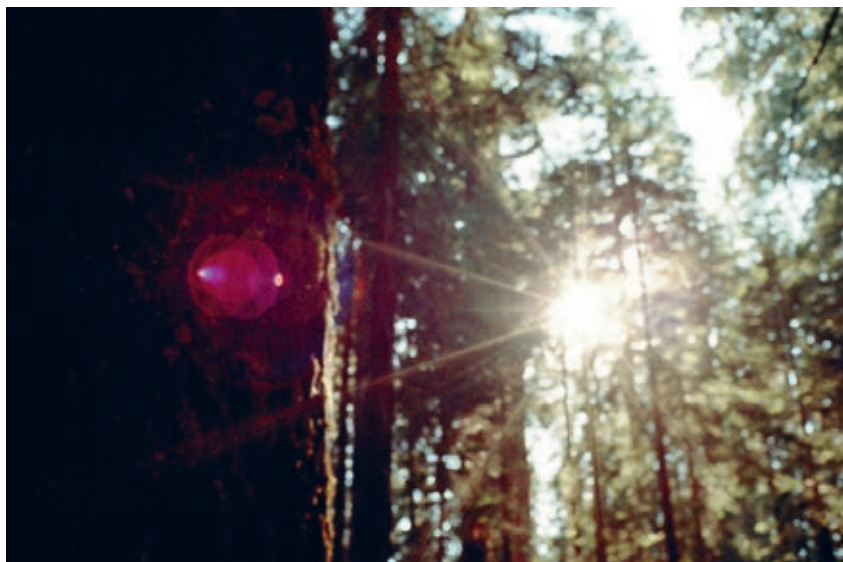

Foto: Rune Toldam

Håbet er større!

'Grøn Kirke' inviterer til en tværkirkelig konference med fokus på det kristne håb i klima- og miljøkrisen.

I en tid med klimadepression er der brug for håbet, så vi ikke mister modet til at handle på trods af de dystre fremtidsudsigter. Men hvordan kan vi forstå det kristne håb? Og hvordan kan det kristne håb komme til udtryk i en tid med omsiggribende håbløshed og afmagt over klodens tilstand? På konferencen vil vi gennem teologi, litteratur, refleksion, bøn og musik undersøge disse spørgsmål med udgangspunkt i, at håbet er større!

På programmet er:

- Foredrag: "Håbet er lysegrønt: Jürgen Moltmanns reformation af teologi for verdens fremtid"
- Foredrag: "Klima, håb og gensvar. Gensvarets teologi hos Bonhoeffer"
- Refleksionsworkshop: "Ignitiansk refleksion med afsæt i Laudato Si"
- Foredrag: "Kerstin Ekman – Gud, Mennesket, Naturen"
- Musikandagt: "Bjergprædiken" nyfortolket

HVORNÅR?

Onsdag den 24. oktober 2018 kl. 10.00-15.30

HVOR?

Bykirken, Østergade 57-59, Odense (gåafstand fra stationen)

HVAD KOSTER DET?

250 kr. inkl. frokost, kaffe og kage

Tilmelding til gronkirke@gronkirke.dk senest den 10. oktober 2018.

Inspirationsdag om teologi, musik og demens

Musikken og dens gavnlige indvirkning er i centrum denne kursusdag. Musik, salmer og nærvær skaber fællesskab og glæde, ikke mindst blandt ældre med demens. Musikken har en uforklarlig kraft og påvirker de dybeste lag i hjernen, der er ramt af demens og giver mulighed for et ligeværdigt samvær i fællesskab og erindring.

På programmet er:

- cand.mag. i musikterapi Julie Krøier om musikken i gudstjenesten og samværet med de demensramte
- cand.theol. Johannes Nissen om demensproblematikken i teologisk perspektiv
- organist og korleder Christine Toft om salmesang for demensramte

HVORNÅR?

Tirsdag den 29. august 2018
kl. 9.30-15.50

HVOR?

Vipperød Sognegård,
Åsmindrupvej 52,
Vipperød

HVAD KOSTER DET?

Kurset er gratis og indbefatter morgenkaffe, frokost og eftermiddagssødt

Tilmelding til Stiftets religionspædagogiske konsulent Stinna Ahrenst via stah@km.dk senest den 22. august.

HUSK AT

Oplys navn, stilling, sogn og e-mail-adresse.

Foto anvendt med tilladelse fra Søborg Sogn

FAKTABOKS

Lidt fakta om underviserne.

Martin Hornstrup er organist i Gellerup kirke ved Aarhus og med i arbejdsgruppen bag "Syng Nyt"-netværket med fokus på børnesalmer - en inspirerende musiker og underviser.

Ane LaBranche er sognepræst i Roskilde Domkirke med erfaring fra over 100 familiegudstjenester - samt redaktør af håndbogen "Gud flyver forrest", som udkom sidste år og er en samling af ideer til familiegudstjenester.

INSPIRATIONSdag OM FAMILIEGUDSTJENESTER

Så har I chancen for at få masser af nye ideer og inspiration inden for musik, sang og forkyndelse til familiegudstjenesterne hjemme i dit sogn. Inspirationsdagen er for præster, kirke- og kulturmedarbejdere, organister, musikmedarbejdere og andre, der arbejder med familiegudstjenester.

**Vi mødes i Konventhuset bag Domkirken
fredag den 12. oktober kl. 9.00 til 15.00.
Adressen er Domkirkestræde 10, 4000 Roskilde**

Programmet indbefatter workshops og idéudveksling samt morgenkaffe og frokost - alt sammen gratis, så kom frisk og tag gavmildt imod!

Tilmelding til Stiftets religionspædagogiske konsulent Stinna Ahrenst via stah@km.dk senest den 4. oktober - HUSK AT oplyse navn, stilling, sogn og e-mailadresse

Kurset er tilrettelagt af Stiftets religionspædagogiske udvalg.

Næste nummer af Stiftsbladet udkommer oktober 2018.

Tema: Fællesskab omkring bordet.

Redaktørens mailbox tager gerne imod indlæg og ideer - deadline den 20. august.